

**Opisivači za sažetak probne državne mature iz Hrvatskoga jezika
u školskoj godini 2023./2024.**

Uvod – naslov teksta, ime autora, tema, namjena

Očekivano

- naslov: *Zdravlje očiju*
- autor: Marko Perišić
- tema: kako poboljšati zdravlje očiju / savjeti za zdravlje očiju
- namjena: potaknuti čitatelje na zdrave navike kojima će poboljšati vid / informirati čitatelje o tome kako unaprijediti vid i zdravlje očiju

1. odlomak – osnovna misao + podupirući podatci

Osnovna misao, očekivano

Odgovarajuća prehrana može pozitivno utjecati na vid. / Prehranom je moguće povoljno djelovati na vid. / Postoji hrana koja blagotvorno utječe na oči. / Neke namirnice mogu usporiti propadanje očiju i vida.

Podupirući podatci, očekivano

- Vitamin A iz mrkve, batata i špinata sprečava noćno sljepilo.
- Vitamin C iz agruma sprečava degeneraciju očiju, mrenu i očni tlak.
- Karetonoidi u voću i povrću sprečavaju oboljenja mrežnice.
- Omega-3 masne kiseline u ribi izoštravaju vid i sprečavaju različite bolesti oka.

2. odlomak – osnovna misao + podupirući podatci

Osnovna misao, očekivano

Svakodnevne aktivnosti mogu pozitivno utjecati na vid. / Odgovarajućim aktivnostima može se unaprijediti zdravlje očiju. / Životni stil utječe na zdravlje očiju.

Podupirući podatci, očekivano

- Tjelesna aktivnost povoljno utječe na vid.
- Tjelovježba sprečava razne bolesti očiju poput glaukoma i katarakte.
- Vježbanjem se umanjuje mogućnost oštećenja vida.
- I lagana tjelovježba potiče rad neurona koji djeluju na vid.
- Za dobar vid nužni su san i odmor.
- Kako bi se održalo zdravlje očiju, potrebno je dovoljno spavati.
- Tijekom rada na računalu valja redovito napraviti stanku i odmoriti oči.
- Oči se tijekom rada na računalu mogu odmoriti gledanjem u daljinu.

3. odlomak – osnovna misao + podupirući podatci

Osnovna misao, očekivano

Vježbe za oči ne mogu popraviti dioptriju. / Ljudi su izloženi lažnim informacijama o poboljšanju vida i uklanjanju dioptrije. / Vježbe za oči djeluju u nekim situacijama, ali ne mogu utjecati na dioptriju.

Podupirući podatci, očekivano

- Obmana je da su vježbe za kratkovidnost i dalekovidnost učinkovite.
- Kod kratkovidnosti i dalekovidnosti ljudima može pomoći samo oftalmolog.
- Vježbe za oči koje preporučuju oftalmolozi pomažu u slučaju strabizma ili ambliopije.
- Postoje vježbe koje pomažu kod zamora očiju i nisu opasne za zdravlje.

Zaključak – autorov zaključak, autorov stav

Očekivano

- Autor zaključuje da svaki čovjek svojim izborima može utjecati na svoj vid. / Autor smatra da dobrim navikama čovjek može izoštriti svoj vid. / Autor podupire promjenu životnoga stila nabolje kako bi se unaprijedio vid.

Ljestvica za bodovanje sažetka (Ispitni katalog – tablica 10.)

SADRŽAJ (3 boda)

3 boda	Navedeni su opći podatci o tekstu (ime autora, naslov teksta). Određeni su tema i namjena teksta te autorov stav o temi. Izdvojene su osnovne misli i važne pojedinosti kojima se podupiru osnovne misli. Ne navode se suvišne pojedinosti. Osnovne su misli oblikovane vlastitim riječima, a samo su ključne riječi prenesene iz polaznoga teksta.
2 boda	Navedeni su samo neki opći podatci o tekstu. Tema, namjena i autorov stav određeni su vrlo općenito. Izdvojene su samo neke osnovne misli i samo neke važne pojedinosti kojima se podupiru osnovne misli. Neke su pojedinosti navedene kao osnovne misli ili je navedeno mnogo suvišnih pojedinosti. Osnovne misli djelomično su oblikovane vlastitim riječima. Uz ključne riječi iz polaznoga teksta preneseni su i drugi izrazi.
1 bod	Tekst je prepričan bez sažimanja. Navedeni su samo neki opći podatci o tekstu. Tema, namjena i autorov stav nejasno su određeni. Izdvojena je samo jedna osnovna misao i niz nepovezanih i nevažnih pojedinosti. Osnovna misao ili misli uglavnom su oblikovane riječima izravno prenesenima iz polaznoga teksta.
0 bodova	Ne određuje se tema, namjena teksta i autorov stav i ne izdvaja se nijedna osnovna misao. Navedene su uglavnom nevažne pojedinosti. Veći dio sažetka prepisan je iz polaznoga teksta.



ORGANIZACIJA I STIL (3 boda)

3 boda	Sažetak se sastoji od uvoda, razrade i zaključka. U razradi teksta osnovne su misli iznesene jasnim i logičnim slijedom s obzirom na smisao polaznoga teksta. Pojediniosti su logično povezane s osnovnim mislima. Povezanost teksta postiže se upotrebom veznih sredstava. Sažetak je napisan objektivno, jasnim jezikom i primjerenim stilom.
2 boda	Sažetak se sastoji od uvoda, razrade i zaključka, ali uvod i zaključak nisu u potpunosti logično povezani s razradom. U razradi teksta osnovne su misli uglavnom iznesene jasno i logično s obzirom na smisao polaznoga teksta. Pojediniosti nisu uvijek logično povezane s osnovnim mislima. Povezanost teksta uglavnom se postiže upotrebom veznih sredstava. Sažetak je napisan uglavnom objektivno, jasnim jezikom i primjerenim stilom.
1 bod	Sažetku nedostaje uvod ili zaključak. U razradi teksta osnovne su misli iznesene djelomično jasno i logično s obzirom na smisao polaznoga teksta. Pojediniosti su samo navedene i djelomično su logično povezane s osnovnim mislima. Povezanost teksta rijetko se postiže upotrebom veznih sredstava. U dijelovima teksta koji se navodi vlastitim riječima upotrijebljene su riječi ili izrazi primjereni stilu.
0 bodova	Sažetak nije trodijelno strukturiran. U razradi teksta nisu iznesene osnovne misli. Pojediniosti koje su iznesene nisu povezane s osnovnim mislima. Povezanost teksta ne postiže se upotrebom veznih sredstava. Upotrebljavaju se riječi i izrazi koji nisu primjereni temi i stilu.

JEZIČNA TOČNOST (3 boda)

3 boda	Sažetak je pravopisno, gramatički i leksički točan.
2 boda	Sažetak je uglavnom pravopisno, gramatički i leksički točan.
1 bod	Sažetak je djelomično pravopisno, gramatički i leksički točan.
0 bodova	Sažetak je pravopisno, gramatički i leksički netočan.